

Fragmenta

Nem tudom már, hogy kerültem ide. Talán a barátom vezetett idáig a seszínű, vak kavargásban, ha volt ugyan barátom, valaki, az arcára sem emlékszem, egy ovális folt csupán, hasíték valami képzelt drapérián, megnyíló, összezáró rések, pillák és fogak, kiterjesztett és eltűnő végtagok, valami lény, húzott magával, vagy vonzott, miként az űr vonz, a léttelen a létezőt, s olyan érzést keltett, akárha barátom volna, bár nem emlékszem még sem, talán csak hiszem, hogy képezem, csupán sár volt, vállig vagy szájig érő sár, infernális csatak, abban mentünk, Ellep, mondtam, nem érkezett válasz, iszapot lélegzett tüdőnk, vonultunk a földben, hallottam ezt az egyenletes hangot, zenélt a sár, szívgödrömben latyak, végtelen vonulás, s aztán kibukkantunk, vállamon főcsomók, lábamon nádtorsok vágta mély sebek, borzongó űr, a semmi sáros partja, sárban csonkolt csirkelábak szerteszét, borszínű csöppek, szürke nap, elmerült szürke felhők közé, szürke holdak mögé, öröklétig tartó napfogyatkozás.

Aztán újabb hangok. Kórus a capella. Csend. Érháló, csatornák. Földdobogás.

Senki sincs már itt, a barátom se, az a folt se, akinek hittem, hinni vágytam volna, csak a szürkeség, ez a hihetetlen, hajnal és szürkület, a napszakok örök interregnuma, lábujjaim között poshadt víz buggyan fel újra, mezítláb vagyok, bőrömre sár és tépett vászon tapadt. Ködgomolyok futnak el mellettem, iszaphordó, fülledt felhők rohannak át rajtam, tetejüket rozsdás fém hasítja végig, lándzsahegyek rendezetlen sora, talán a kerítés roncsai.

Vak, hűvös kavargás. Ritkán kibukó érc-csúcsok. Olykor egy kő, s aztán távol egy fal, gyémánt-kváderek megkopott élei, fakó gnómok, márvány, elfeketült arcok, esőlé áztatta foltok a kőcsuklyák alatt és a szélkoptatta járomcsontokon.

A kaput keresem, sarkából kifordult, porlik a pánt, vezeklővnek is keskeny volna, tintaszín tócsában rézkilincs sajog. Átlépek rajta, s át a küszöbön is. Karomra nedves törek zúdul, pereg a vakolat, szemembe rozsdapor szitál. Fővesztett oszlopfők, beomlott kupolák, s a tető hasítékán begomolyog az űr. Szennyes felhők torlódnak a résben, aztán rohannak tovább. A szenteltvíztartóban csak békanyál úszkál, a padsort összezúzták a lehulló kövek, az úrasztalon láncoskönyv verdes, pergamenszárnyú hypogriff gyánánt. Alabástromszobrok. Savmarta szemük a szürkéségre nyitva. Arccal kőre zuhant, letört orrú puttók, gyámív és pilaszter megrogyott valahány, hosszú repedések futnak a homályba, az orgonafalból apró fácska sarjad, a sípokban dudva, gyomok és bogarak, moha lepi a bársonyosan vöröslő porfirt.

Lábnyomokat látok a mész-csatások kövön, aztán hangok újra, a káhozottak kara, vagy kelmék csattogása, nyirkos vásznak suhognak odafent, megfakult karmazsin, egy mérműves ablak kiugró szegélyén tollasfejű baziliszkus gubbaszt. A főhajóba szentély ékelődik, nyolc sing hosszú falak: oktaéder lapjai. Tizenkét lépés az ökörfejdiszes oltár, négy a sekrestyeajtó. Lábamnál kidőlt kandeláberek, lábamnál napóra kitört karjai. Az idő számokból áll, s abból áll minden mozgás és minden cselekvés is, számok alkotnak mindent, ami a mozgásnak s időnek alávetett.

A kereszthajóban mécsből kifolyt olaj, kék láng futkozik, csapong a színén. Nadályfű és gyömbér illata. Szagokban rejlik illuminációk. Felvillan az érzés, és már nem is emlékszel rá. Pernye hull a csillagboltozatról. Koromtakarta formák a falakon. A csontház lépcsőjénél talajvíz borzong, apró fodrok futnak a lábazat körül. Újabb ajtó nyílik a sekrestye hátában, szűk, sötét folyosó. Vakárkád, számárhátívek homályos ritmusa. Törmelékbe, rongyba, tört szobrokba botlok, bedől, korhadt ajtók, lépcsők és beugrók, függőfolyosók és rejtett galériák, szintek szintek hátán, le-, fel- és átjárók, halhólyagos kőrács, farkasfogdísz és akantuszlevelek, átláthatatlan terek és átláthatatlan stíl.

Drapériák mögül kengőz szaga árad, lobogás visszfénye a falakon. Diópácos ládák, polcok hosszú sora, előtérben felrúgott prospera, a tintát, az esőlet beisszák a rések.

Lapok, fóliánsok szanaszét mindenütt, gyertyák, mécsek, fáklyák fojtott lángja ég. Egy távoli gerendán csuklyás könyvek lógnak, íme az ige denevérré lőn. Ablakfülke mélyén kódex roncsa hever, lehajolok érte, végighúzom kezem a vaknyomás mentén, marokkói kecskebőr, levélbélyegződísz, velencei műhely.

S ahogy könyvek nyílnak, úgy veszem el magam, belépek laptükrön, oldalról oldalra, színéről fonákra, rectoról versóra, kábultan lépdelek szedetek fokain, s kusza kalligráfiák labirintusában. S kiáltok belül, vagy tán kint is hallik, visszaverik a falak, mert nincs kint és nincsen bent, kiáltok, Hol vagy, Nicolas Flamellus, Merkúr megváltója?, hol John Dee, s Villanova; Raimondus Lullus, a testamentumíró, hol vagy Paracelsus, vörös por tudósa, karvalyfejű orvos, Nostradamus, te lepraüldözér?! Merre jársz Agrippa szárnyas lények hátán, s te, Johannes Faustus, sátáni vigéc? Mely bogyor rejt most el, démonok pásztora, Bodinus?

Pácolt bőrfedeledek sorakoznak végig, pontbélyegzők nyomán virágminták nyílnak. Merített papírok, sötétkék éjszaka, ullensdorfi mester jegyei derengnek, gyűjti, sugározza a mécsfényt az aranyfüst, fémlamellák védik a világ sarkait. Ötvöskötés, ezüst és ametiszt, apró, tiszta lapok szikráznak magukban, violaszín bársony a tábla mögöttük. Aranyozott lombdísz, fémágon fémmadár, lemezprés mintázta képzelt purgatórium.

Ez itt germán pergamen, nem kecske- vagy báránybőr, durvább is, sárgább is, mint a gall vagy itáliai. Félbőrökötés, cimkerátét helye, üresen ásít, a könyv címe elveszett, az első paginán örvénylik a márvány. Hátrább egy állványon tekerces hevernek, hattyútollal rótt éles sarkú, gót barátbetűk. Pálmalevélen izzik az írás. A Leideni Papyrus. Diocletianus elégettette, felszállt a tűzzel, a hamuval az égbe, s aztán sértetlenül a földre ereszkedett.

Papiruszkódexek, ősnymtatványok, pergamenkötés szalagokra varrva. Japán papírtáblák, ujjaim követik a bordazsinór apró dombjait. Az előzéklapon cukormoly pusztított, a vízjel: unicornis. Szűzcharták, anjuktól kimetszett borjak bőrei, homokszínű kötésben, gyűrűs palmettákkal. Elefántcsontdíszes regiszter tárul fel, mécsfényben éled, izzik a cinóber.

Aztán újabb könyvek, éjkék papír: Fabriano Roma, másutt szoros szedés: reneszánsz jegyek. A lángot kerülgetve tolvajbogár repdes, pergamen-, dohszag, körülöttem sárba merülő lapok.

Jöjj, hát, Mercurius, szárnyas lábaidon, szárnyas sisakoddal, kígyósbot kezdedben, oldás és kötés bitor hatalmával, zárjál és nyissál álkulcsaiddal, lépj le a metszetről, lépj ki a párnázott bőr-kötés ajtaján, kelj át szögfüggélyes ábrák útvesztőin, s te is, ki az oltárt lángokba borítod, Melchior Ungarus papi ornátusban. Te is, anyag anyánk, ki félholdon ülve emleted magzatod, te szűzjellel ezüstöt hízlaló. Jöjj el te is, Valentinus testvér, beteg fémek orvosa. Törjön elő szájatokból szalag ékes üzenettel, kígyózzon aranygőz vörösarany táblák rejtekéből.

Ott voltam én is az első teremtésben, voltam Merkúr vize, sulphur gőze, voltam földnek sója. Voltam az átok, mert kezdetben vala a szitokszó. Itt olvasom újra, s visszarémlik minden: egy fattyúsorban a teljes Univerzum.

Folyékony antimon fortyog gejzír gyanánt, Ozirisz sírjában feltámad az anyag. Desztillálóedények karjai fonódnak, tüzes szájak lehelik alulról. Uram, Asmodeus, nézd, a műved teljes: ez az ikrek vérfertőző násza. Deflorált kéneső, desztillált barna lé, íme, az *abortus alchemicus*. Ötfejű retorta villog a sötétben, pelicanus-edény csapolja meg vérét, eleven szén izzik, és fellobban a közsó, sulphur szaga terjeng, tárd ki kapuidat, zörget a vörös oroslán. Hevítőkút mélyén gyűlik a salak, Vénusz csontjai borítják asztalunk. Ess kéneső, hullj aranyoxid, aranyozd be testünk, a földit, az égit, az alantit s a fentit, éther leheletünk, örök káprázatunk arannyal kevélylik.

Vitriolod úrvölgyi legyen, türkizszínből játszó, mindenén áttetsző. Oldjál és kössél, öld és rothaszd el őt, várj, míg hetek múltán elfeketül. Hollóból galamb lesz, visszaszáll a szellem a megbombolt anyagba, tápláljad szűztejjel a feltámadt corpust, vérvörössé lesz az, a neve sárkány lesz. Csak egy fertájóra, s maga ellen fordul, vére serken: rögzítsd. A szellem kezdedbe adatott.

A nemtelen anyagok természete gonosz, mert gonoszság egy van: a tökéletlenség, s bűn is csak egy: a bűntudat. Utak valahonnan, utak valahová, semmiből semmibe tartó képzelgések. Az essentia ott vár a világ centrumában, ha nemtelen nem vagy, a centrum az, ahol állsz. Az essentia benned s a fémekben lakozik, gyógyítsd a fémeket, így gyógyítsd magadat, tökéletlen! Keresd

Mercuriust, rögzítsd, és tingáld, élő aranyad lesz, és élő arany leszel. Napfényben növekszik, éjjel majd világít.

Te homonculus, te áldozati áldozár, saját husod hányjad tulajdon hasadból, eképp gyarapodjál. Cinóberből aztán Merkúrt visszafogva aranyhegyet emelj.

Miként az Úr háza kősziklára épült, a Bölcsek Kövén nyugszik a titkoknak háza, s az aranyhegyeken túl éled az éjszaka, pogányok érkeznek, a háromistenek: Elöl jár Hüpnosz az álmok ura, nyomában Nüx, az éjszaka, mögöttük Thanatosz, a halál, kezükben jogarként mákszálat tartanak.

Rögzítsed, rögzítsed!, üvölt fel újra a kar. Keresem őket. Senki sehol.

Csend. Lúd- és hattyútollak ereszkednek lassan. Szél sem rezdül. Gubacsok gurulnak az oltár repedt lapján, rézsut bedől a fény, esőcsepp szétporló, apró koronája. A gubacsot törd porrá, és öntsed föléje záporosók levét, vagy gyenge sört és csekélyke vitriolt. Újholdig állni hagyd, s szürd át egy karmazsin rongyon; jó tintád leszen. Írás előtt melegítsd némiképp, és keverd el gumiarábikummal. Megtartja a pergamen, s megtartja az idő azt az írást, s így az az írás is megtartja az időt.

Ha kalligráfiára adnád a fejedet, lélegzésed eléb tanuld törtőztatni, mert más az írásoknak és a lélekjárásoknak az ő ritmusok.

Tüzed belül izzon, ne a levegővel, csak betűk formáival elegyedjen. A mesterséges tűz, mit nagy zajjal élesztnek, csak főzésre való, a valódi rejtezik. Kövekben búvik meg, az pattan aztán ki a fém ütésére; mert tűz van a földben is, hasadékból füstölő, s a vízben a kutakat, forrásokat forraló. Akad tűz a törkiz tengerekben, szelektől melegszik a messze óceán is. Felforr a levegő, benne a tűz vibrál, s minden lelkes avagy lelketlen állat, palánta és katáng tüzet rejt, tűzből éled, és tűzzel táplálkozik.

Lobogás visszfénye mindenütt. Omladékon és a pusztuló falakon, arcomon és a szélfúttá vizeken. Bordanyalábokon árnyék cikkan végig, hullámtükrök tánca. Lerogyott könyvszekrény a fodrozódó vízben, kilógó fóliáns, halk csobbanások, vízkörök színes füst, ragyogás.

A tüzet keresed? Rejtekekből húznád-vonnád elő, mint barmot a jászolból? Míg keresed: lesz kint és lesz bent. Ha nem keresed többé, akkor találd meg. A mustármag csak összezúzva válhatik csípőssé, a tűz a láthatatlan tejjel írt betűket láthatókká teszi. A

kősziklán faggyúval tett jelek elődomborulnak, ha a követ ecettel mosdatják. De az igazi tűz lángok nélkül lobog.

Rejtett erők rejtett bélyegei úgy tűnnek elében a fénybe fordítva, mint papíron a vízjel. Mondják, a természet csillagsugarakkal rőtta a jeleket az alanti tárgyakba, kövek belsejébe, ágakba-bogakba, fák kérge alá, állatok húsába, madarak májába. A babér, a lótusz és a napraforgó a Nap jegyeit bírja, a visszametszett göbök sugár-mód ágaznak. Merkúr és Mars jegyeit kőfejtőkben keresd, nyúlcsontok ürege rejtjei azt, és vándormadarak gerinchasadéka. A balzsamfa metszete emberarcot formál, Jézus képe az, mert balzsamfából ácsolták keresztjét. Ha él is, száraz, az ítéletnapon virágzik csak újra. Skócia partjain a lombszárnyú kőrisfa récéket terem, ha gyümölcse a tengerekbe hull.

A csarnokban sós pára. Fények körkörös ringása, a víz színén mécsesek, s a tócsákban kristályok csillannak, szikrázó szigetecskék, vérkő és tejkő, rákszemek.

A kövek rejtett tüze nehezen enyészik, a szikrák káprázata csupán a testi szemnek való. Az albestkő, ha egyszer lánggra kap, el többé nem alszik, a karbunkulus sötétben is fénylik, az etites, ha föléje tartják a növényi vagy emberi sarjat, erőssé teszi, ha alája, erejét gyöngíti. A jáspis vért sűrít, a heliotropius tekintetet élesít, és láthatatlan lesz annak viselője. A liguriuskő a káprázást szünteti, a lippariuskő füstbe tartva állatokat idéz, rókát, medvét, farkast hív a rejtekéből. A synochitides a lelkeket hozza a pokolból elő, árnyakat röptet a keresztutak felett; az anachitidis az Úr elébe visz, és viselője színről színre láthatja őt. Ha ennectiskövet raksz alvó homlokára, jóslmai lesznek. A siloniteskövet Indiában keresd, csigaházban lappang, s a Hold bélyegét viseli magán. Hiéna szeméből kimetszett sárga kő a nyelved alá téve mutatja jövődet. De sorsod hordja lelked szilárd része, e kitapinthatatlan kövület. Ezt az ásványt hasztalan keresed olcsó lámpásokkal.

Vízgyűrűk. Kormos lobogás. Fóliánsok, lapok, rothadó bőrök, felázott és puffadt, felfeslő felület. Nedves nádmorzsalék. Tócsákba bemetszett gubacsok hullanak. Kitorrt ablakon át, ledől boltívek közt bever az eső. Ólmos cseppek esnek ólomkeretekre, földön heverő, sarkukkal sárba süllyedő mozaikcserepekre. Sápadt, lila fény billeg a víz alatt.

Eső ez? Víz? Valódi őselem?

Szombat éjjel tűz hull, vér és béka az égből, májusban ondó zuhog a vöröslő felhőkből, ekképp keletkeznek a levelibékák. Szögezz rézszegekkel ajtódra élő csillagot, mely a tengervizekben él, s nem árthat többé az égi rontás néked, sem a mérgeknek hatalma. Nagypéntek éjfélkor fekete macskát hozz, fojtsd meg, szúrd ki szemét; végy fekete babot, tedd a szem helyébe, mélyen az üregbe, várd meg, míg kihajt. Ha azt a palántát jobb kezedbe veszed, az Isten sem láthat meg. Nincs mitől tartanod; az istenítélet is csak néked kedvezhet: vörös opermentet, jamenai timsót törjél fémedényben, elegyítsed ökor epéjével, ha ezzel az anyaggal bekened bőrodet, nem foghat majd rajta sem a tűz, sem a vas, izzása bántódást bajosan okozhat.

S az izzó vérbetűk, mik szemnek és tudatnak, léleknek és agynak rontására valók? Ellenük van-e védelem?

Papírkötés lobban, fűzés ereszkedik, elhagyja a táblát, testetlen ige suhan át a termen, képzelt szárnyin keresztül hull az eső. Oldott tintafoltok fodrai elárasztott kövek fekete-fehér háttere előtt. Égett szélű selymek, vásznak csattogása, véres rongyok szállnak, verdesnek magasan a hasadt kupolában. Fönt szürke felhők, száguldó gomolygás, rozsdaként elpergő alvadék, fekete szemcsék, víjjogva repdeső léttelen asszonyok, anyagba hullt élet, hús, zsír; köveken vöröslő csöppek távolodó ritmusa.

Az asszonyi vértől a friss must ecetté lesz, a szőlő a puszta érintésétől is tönkremegy. A gyümölcsfák pedig, ha beléjük ojtják, termésüket veszítik, ágaik korhadnak. A menstruum képétől a tükör elsötétül, foncsora megfonnyad, ezüstje elsápad. Borotvához érve kicsorbítja élet, az elefántcsont ragyogását veszti, tört fénye tört erő jele. A vasat azonnal kimarja a rozsdá, csak egy szempillantás, és zöldülni kezd a réz, rémes bűz fertőzi, zöld penész lepi be vérrel érintkezve. Ha netán kóbor eb nyalná fel a kőről, menten vesztségbe esne. Kasok kipusztulnak, méhek elköltöznek, ha a kas elé menstruum csöppen. A vászon elfeketül, ha egyetlen cseppjével összefőzik legott, s elkeverik végül. Vemhes kanca, ha fejére fröcsköl, biztosan elvetél, szintúgy jár az asszonyi állat. Havibajban megforgatott árpa meddővé teszi a lábas jószágot, ahány szem árpa, annyi esztendőre. Az átkötők hamva a mosásba szórva bíborra festi a ruhát, bár a mezők virágait színüktől megfosztja.

Tébolyult asszonyok közelednek sorban, falon, oltárkövön vércsíkok, ujjnyomok, fanszörzet hintázik a kőcsipke peremén.

Hullámok verik a lábazatot körben, a szentélyben felduzzad, árad a tiszta, de halott víz, hiénaszemek lebegnek a mélyben, íriszükhöz szürke felhőrohanás.

Vérző nőemberek mezítelen testtel futnak a búzában, pusztítják a gyomot, lábas és lábatlan férgeket itanak kerülve a vetést. Skarabeusz, kőrisbogár valahány ott verdes a hátára fordulva. Párában zihálás gomolyog. Most térnek az asszonyok vissza. Napkelteig végezniük kell, bajuk bajt hoz a tiszta gabonára. Holdtalan éjszaka. Hallgatag fák. Hajszálgyökerek nyiladék körül, combhajlatban csirázó palánták. Faggyú és füst. Égett gyapjú foszlatja a tébolyt.

A vérnyomok a teremig vezetnek, bent a fáklyafényben színük kifakul, cseppek oldódnak sárban és zavaros vizekben, seszínű, különös terjeszkedés. Könyvtáblán vérnyomok, vízmosta, és összeragadt lapok. Rozsda pereg. Aztán tompa izzás. Vérbetűk. Verelő tintához csak cinóbert használj, vitriolt keveset. Lélekjárásodat meg ne akassa az, ügyelj rá mindenkor.

Batikolt bőrkötés meanderkerettel. Lapok közt zöld törek, növénytörmelék. Rebarbara a kolera ellen, izsópfű virága. Vérehulló fecskefű, aranyvessző, nadálytő, fagyöngy és árvacsalán. A könyvtáblák közül váratlanul kihull egy lemetszett madárszárny.

Újabb hangok aztán, romok és zajongás, lángok tánca távoli, kormos falakon. Az asszonyok nyomában újabb lények jönnek kelve a sötétből, félig árnyak, félig lélekhíjas állatok. Baziliszkuszfű, ha sárral elegyedik, skorpió születik abból az anyagból, és a rosszéletű nő hajából siklók, ha feje a földben elrohad. Elégett kacsáknak vízbeszórt hamvából békák keletkeznek, ökor hullájából méhek rajzanak ki, szalmakazlakban nemzi a szél az egérnemzetséget. Szúnyogok férgекből, darazsak a lóból jönnek a világra. Szárnyasok pora a tésztaiba szórva varangyokat támaszt egy mélységes üregben. A ló sörényszőre a víz színén lebegve viperává válik, farokszőre féregként kel létre, s leúszik a pokol folyóiba.

Bestiáriumok nyüzsgő televénye. Tenyésző, enyésző felvonulás. Üvöltés visszhangzik minden beugróban, csobban a víz paták és mancsok nyomán. Itt az oroszlán, kit ha megütnek, csontjából tűz pattog, akárha kovából. Nem fél csak a forgó kerekektől és a kakastaréj bíborától. Padsorok közt menyét motoz, ki a száján keresztül fogan és a fülén keresztül szül. Hiúz érkezik ott, ki

gyémántot vazel és átlát a falakon. Emberarcú ökrök néma vonulása bothajtások alatt és a szentély előtt.

Aztán nagyobb csodák: a bonansos, ki légi ökör-féle, forró ganajával, e maró salakkal védelmezi magát a vadászok ellen, kisvártatva elszáll, vagy tán szétoszlik a köddel. S onnan ereszkedik, a kupolából mélyen a solinusmadár. Vervörös a tolla, az arca asszonyoké, három fogsorát igen csattogtatja, a szeme éjszínké, hangja akár a sybillaké.

A szentélyrekesztőben unicornis topog, kit megfogni nem lehet, de a szüzek ölébe hajta a fejét. Szép háta párállik. Egy mécses tört peremén gyíkféreg időzik. Szalamander azt, ki a tűzbe kívánczik, mert az az elementum, melyben csak lakhatik, harmatot iszik, és levegőt eszik, teste bal oldalán hordozza a máját. Ha gyümölcsfára téved, egyenként mérgez meg valahány gyümölcsöt. Halálos a mérge. Sándor pápának volt egy szép köntöse: szalamanderszőrből. Nem vízbe, tűzbe dobták tisztítani.

Kentaurok jönnek sorban, nagy csordában, egyiket Constantin tette köszömlére, megszökött azután, de bőréből az égetett jeleket ki nem törölheti. Szatírok lopóznak oszloptól oszlopig. Melyik lehet az, ki Remete Antallal disputált?

Kiszáradt skorpió lábai porlanak lapok közt. Újabb táblák nyílnak, újabb árnyak suhannak hangtalan, a kupolában pytkicanus köröz, négy öl hosszú, madár-szerű szellem. Nyaka zöld, miként a rothadás.

A dagály egyre nő, üszkös freskón tág szemű alakok bámulják magukat az áradó ringásban. Mérges állatképek hajolnak előre; a kék Okeanosz háta mögül kelnek, torkaikból örvény kavarodik.

A mennyezet résein beszivárog az űr, apró pamacsokban oszlanak a felhők, sorsunkba hatolnak metszõn és hűvösen a csillagsugarak. Konokul önti el a termeket a tenger. A vízben térkép üszik. Torzulásjelző ellipszisek meddő ritmikája, szét- és összetartó ágbogas térhálók, csomópontok, átokverte és kitüntetett helyek. Mercator-atlasz szétázott lapjai, a jezsuiták fába metszett kínai térképe, az Atlanti Óceán portolánja. Irányrózsák, asztrolábiumok, jákob-botok, kéziratós térképek úsznak, tinta oldódik, lapok a Kelet-Indiai Társaság titkos atlaszából. Csillagászati gömböt húznak érclábai a víz fenekére, armális szférák süllyednek hangtalan, keresve a mélyben tengeri csillagot.

Szextánsok, bordakörök. Cornelli-gyártotta földgömb gurul végig egy megrogyott párkányon, vízre ereszkedik a csorba lépcsőről. S ahogy tisztul az ég, ismét rákezd a kar, de nincs száj a hang mögött, nincs arc a száj mögött. Lassan ellep a víz. Sós tengerillat. Sistergő, kihűnyő fáklyák és mécsesek kesernyés füstszaga. Úszva jutok el a mérműves ablakig, úz láb magasságban a padozat fölött.

Caravella ring a sötétben odakint, tépett vitorláit verdesnek odafent, hatalmas teste hangtalan pihen, árboca lassanként egy vonalba ér az égverte tornyokkal, csöndes a fedélzet, életnek semmi nyoma.

Ez a hajó visz majd vissza, ha van vissza: onnan, hova a barátom vezetett a seszinű, vak kavargásban, vagy az a valaki, kinek az arcára sem emlékszem, ha volt ugyan arca, de vonzott, miként az űr vonz, miként a léttelen a létezőt. S vajon van-e onnan visszatérés, hol pokoli csatákban, infernális sárban sodródunk csak egyre, a föld alatt vonulunk, szívgödrünkben iszap, s tüdőnkben zenél a sár, hol véres csirkelábak borítják a partot, borszínű csöpek tarkállnak mindenütt.

Indulunk, szól ismét a hang. A tatról nézem a vízberogyott falat. Tárgyak keringenek apró örvényekben. A Vezeklő Vénusz szikrázik felettem, s odalent sötéten dőlnek, hajladoznak a víz alatti gabonatáblák. Boerman szigetén hatalmas férfi áll, húsos fülei a bokájáig érnek, azokba takarja vacogó testét. Ércállatok zöld sziget közepén. Másutt medvekezű, darunyakú, fejetlen, mellszemű emberek intenek messziről. Csahos kutyafejek buknak ki a parton a kristályerdők szélén, s aranyfürtű szőlő csillan sejthetően.

Van-e visszatérés?, latolgom újra, hűvös, vad éjszaka, forgó csillagképek, elmosódó fények közt száguldunk csak egyre, időből kivetve, vitorlátlanul. S hova vissza? Hát honnan is indultam? Vagy itt voltam mindig?, s mindig körbejártam? Képzelt hajó cipel romlásból romlásba, kecses caravella halálból halálba, egy szem vagyok csupán, vagy maga a látás, ahogy a semmi néz tulajdon művére. Ahogy a semmi néz tulajdon magára.